

ПРО ОСНОВИ ОСНОВНОГО

Основа людського життя — здоров'я, в тому числі і насамперед здоров'я духовне, яке забезпечується освітою, збагачується і підсилюється наукою та виступає першоумовою самореалізації людини як особистості. Такий лейтмотив характеризував IX Міжнародну науково-практичну конференцію "Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості", підготовленої науковцями Рівненського ДГУ, що став базою проведення наукового форуму, та Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки. Оргкомітет конференції, до якого увійшли фахівці згаданих університетів, очолив доктор психологічних наук, перший проректор РДГУ, академік Академії наук вищої школи України, колишній працівник нашого навчального закладу, професор Роман Павелків. Учасників форуму вітали ректор університету-господаря, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, професор Роман Постолюкський, представники управління освіти і науки Рівненської ОДА, члени Оргкомітету.

Перший робочий день учасників конференції розпочався і завершився заходами науково-практичного спрямування: до пленарного засідання вони оглянули масштабну виставку наукової літератури за тематикою наукового зібрання, а після дискусії в Конференц-залі мали можливість предметно ознайомитися з навчально-матеріальною базою й особливостями організації науково-педагогічного процесу на психолого-педагогічному факультеті, а також з напрямками та формами роботи науково-практичних психологічних лабораторій РДГУ.

Увазі учасників пленарного засідання були запропоновані доповіді про результати досліджень актуальних проблем сучасної психологічної науки: формування та розвиток здатності до моральної рефлексії в процесі активного соціально-психологічного навчання школярів (Роман Павелків, РДГУ), психотерапія та коутінг в сучасних практиках психологічної допомоги (Світлана Литвиненко, РДГУ), психологічний супровід сімей, які мають проблемних дітей (Мірослава Мушкевич, СХУ ім. Лесі Українки), інструменти психотехнологій у формуванні іміджу особистості (Євген Позднішев, Київський НЕУ ім. Вадима Гетьмана), арт-терапевтичний супровід навчання фахівців (Маріоль Еспарца, Мексика), емоції як чинник ефективної навчальної діяльності студентів (Ольга Дзеджера, РДГУ), психогіометрія абстрактних композицій (Анжела Доцюк, Чернівецький політехнічний коледж), диспозиційні перешкоди у розвитку просоціальної поведінки підлітків (Наталія Корчакова, НПУ ім. М.П.Драгоманова).

З трибуни пленарного засідання прозвучала доповідь кандидата психологічних наук, доцента кафедри педагогіки та психології нашої академії, доктора СХУ ім. Лесі Українки Наталії Савелюк "Психологічні аспекти проблеми взаємозв'язку релігійної активності та суб'єктивного благополуччя". На її думку, з огляду на хронічні стресогенні ситуації та негативні катаклізми сьогодення сучасна психологія активно шукає критерії, досліджує чинники, механізми та закономірності формування благополуччя особистості, що перебуває у тісному взаємозв'язку з різними складовими людинобуду, насамперед із релігійною сферою. Автор згадує окремих зарубіжних аналітиків, які стверджують про позитивний вплив "релігійної переконаності" на суб'єктивне благополуччя людини, бо особистості із сильною релігійною вірою повідомляють про вищий рівень задоволеності життям, про глибше відчуття особистого щастя та про менші негативні наслідки травмуючих

життєвих подій. Крім цього, наголошується, що в Україні й досі практично відсутні масштабні емпіричні наукові дослідження взаємозв'язку суб'єктивного благополуччя з релігійною активністю особистості як складовою її загальної активності.

У час складних релігійних і міжконфесійних перипетій, наголосує наш науковець, зазначена проблема не може залишатися поза увагою фахівців, бо потребує вирішення спочатку на теоретичному, а потім на практичному рівнях. Наталією Савелюк були проведені вибіркові дослідження 543 осіб різного віку, соціального статусу з різних християнських конфесій та багатьох населених пунктів Тернопільської, Рівненської, Волинської, Івано-Франківської і Закарпатської областей. В якості емпіричного інструментарію вона застосовувала три методики: Методика виміру реальної активності Д.Смирнова, Анкета релігійних орієнтацій І.Богдановської, Питальник "Ваше самопочуття" О.Копіної та інших. З їх допомогою визначені самооцінки стану фізичного і психічного здоров'я, такі важливі аспекти, як соціальне становище, трудова діяльність, відносини у сім'ї, спілкування, життєві перспективи та інші у їх взаємозв'язку з релігійною активністю респондентів. Аналіз даних дослідження обумовив висновок, за яким суб'єктивне благополуччя особистості та рівень релігійної активності в багатьох аспектах корелюють між собою, однак не настільки очевидно, як це могло би бути у контексті гуманістичного потенціалу християнства.

У секційному режимі фахівці аналізували методично-концептуальні, теоретичні та прикладні аспекти самореалізації особистості; роль психології творчої самореалізації й арт-терапії в забезпеченні психічного та психологічного здоров'я людини; вплив психотравмуючих факторів на життєдіяльність особистості; сутність, структуру, завдання й організацію психологічної реабілітації; відновлення психічної рівноваги особистості у процесі психічної реабілітації, інтеграції та інклюзії; діяльність психологів освітніх і медичних установ у форматі психологічної служби на захисті здоров'я людини; розвиток психологічної освіти та психологічної практики в умовах сучасного соціокультурного простору України. В зазначених проблемних напрямках працювали 115 науковців з України, Польщі, Швеції, Молдови, США, Мексики та Росії. Вони запропонували для наукових дискусій 104 актуальних теми.

Учасникам конференції продемонстрували комплекс майстер-класів, змстовно та методично пов'язаних із проблематикою наукового форуму: "Прояви свідомого — невідомого: шлях непластичного в абстрактному творчому вираженні" (Анжела Доцюк, Чернівці), "Юнгінська пісочка терапія як спосіб активізації "архетипу дитини": теорія прив'язаності" (Галина Рудь, Рівне), "Піраміда актуальних переживань: програмування майбутнього" (Ірина Грицюк, Катерина Шкарлатюк, Луцьк), "Чарівна сила казкових образів: символічна мова казки" (Олена Ставицька, Рівне), "Моє місце в родовій системі: контекст системно-феноменологічного напрямку психотерапії" (Олена Дем'янюк, Рівне), "Про networking" (Олена Главінська, Рівне), "Мікроелементи позитивного резонансу" (Наталія Оксентюк, Рівне), "Метод біосугестивної терапії для корекції психосоматичних розладів" (Віктор Коширець, Луцьк).

При підведенні підсумків конференції науковці — представники інших ВНЗ України та зарубіжжя — відзначили її належний організаційний рівень, що обумовив високу ефективність пленарної та секційної роботи, глибину теоретичних дискусій і практичну корисність для вдосконалення методології наукових досліджень.

ПСИХОЛІНГВІСТИКА: МІЖНАРОДНИЙ ФОРМАТ

Факультет психології Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки спільно з Асоціацією психолінгвістів України приймав учасників III Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми психолінгвістики, психології мови та мовлення". До програми наукового форуму 65 учених з восьми країн світу (України, Чехії, Німеччини, США, Канади, Алжиру, Ефіопії, Індії) запропонували 57 дискусійних проблем двох тематичних напрямків: "Психолінгвістика дискурсу і комунікації" і "Психологія мови та мовлення".

На трибуну пленарного засідання була запрошена науково-педагогічний працівник, кандидат психологічних наук, докторант Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки, доцент Наталія Савелюк, яка представила своїм українським і зарубіжним колегам власне аналітичне дослідження "Психолінгвістичні універсали розуміння молитви "Отче наш" (дискурсивний підхід)". Науковець підкреслює, що новітні тенденції в царині гуманітарних наук дозволяють розглядати не лише традиційні конвертації, а й навіть сакральні феномени, до яких належить акт молитви. Свій підхід до проблематики дослідниці аргументує таким чином: молитва — це не тільки релігійний феномен і об'єкт теологічних обґрунтувань, а й об'єкт індивідуального світосприйняття, що може і повинен досліджуватися методами сучасної психології, зокрема психолінгвістики. Молитва трактується науковцем як базовий жанр релігійного дискурсу, як

комунікативна поведінка, обумовлена певними індивідуальними мотивами, серед яких найпотужніший — прагнення залишитися суб'єктом людинобуду. Релігійний дискурс у розумінні нашого фахівця — це активна реакція передавання або творення релігійних текстів, зорієнтованих на певні життєві ситуації, що веде до конструювання релігійних моделей реальності за допомогою специфічної сукупності понять і висловлювань.

Релігійні дискурси щодо канонічної молитви "Отче наш", як продукти її розуміння і тлумачення, дали змогу виокремити базові категорії, крізь призму яких відбувається усвідомлення молитви, її сутності та значення: "Буття та його загальні атрибути", "Бог, Його Ім'я та атрибути", "Людина та її повсякденне буття", "Молитва та її складові", "Належне як духовне", "Заборонене як гріхове". Опитування респондентів, інші практичні елементи дослідження розкрили основні тенденції в лінгвістичній складовій релігійної активності сучасних віруючих українців: суттєве зростання кількості слів, кількості речень і середньої кількості слів у реченні, слабке зростання емоційної напруженості та спадання показників лексичної різноманітності та лексичної щільності молитовного дискурсу.

Перспективи продовження наукових досліджень наш науковець бачить у встановленні кореляцій рівнів релігійної активності та відповідних типів розуміння молитовного дискурсу з базовими особистісними рисами, що дасть змогу емпірично описати базові типи релігійної активності українців.

У КОНТЕКСТІ СПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Науковці кафедри теорії і методики трудового навчання нашої академії спільно з Управлінням освіти Шепетівської міської ради Хмельницької області провели комплексний інформаційно-методичний захід для вчителів трудового навчання 30Ш м.Шепетівки за темою "Місце і роль вчителя у професійній орієнтації старшокласників". Зустріч науковців і вчителів проходила на базі нашого навчального закладу. Делегацію педагогів Хмельниччини очолювала методист Шепетівського міського управління освіти Галина Вихівська. Гостей зустрічали ректор академії, професор Афанасій Ломакович і завідувач кафедри трудового навчання та технологій, доктор педагогічних наук Микола Курач. Керівник навчального закладу ознайомив учителів 30Ш з минулим, сьогоденням і перспективами розвитку академії, з її науково-педагогічним потенціалом, творчими можливостями у підготовці фахівців для системи освіти. Гості оглянули навчально-матеріальну та науково-дослідницьку бази академії, відвідали Музей історії навчального закладу, кімнати-музеї відомих кременчан — художника Ростислава Глуква і композитора Михайла Вериківського, Виставкову залу творчих робіт викладачів і студентів академії, Галерею довоєнної фотографії.

Центральним елементом зустрічі науковців академії і вчителів трудового навчання шкіл став семінар "Вчитель трудового навчання у професійній орієнтації старшокласників", який розпочав завідувач кафедри, доктор педагогічних наук Микола Курач доповіддю "Особливості підготовки майбутніх учителів технологій у Кременецькій

гуманітарно-педагогічній академії ім.Тараса Шевченка: історія, здобутки, перспективи". Слухачі довідалися про можливості відкриття в академії нової спеціальності "Професійна освіта (Деревообробка)". Кандидат педагогічних наук, доцент Степан Шабага охарактеризував "Ринок праці та проблеми професійної орієнтації

сучасної молоді". Завідувач лабораторією електротехніки, старший викладач Олександр Ємець зупинився на темі "Навчально-матеріальна база як основа трудового навчання 30Ш і професійної підготовки у ВНЗ". Про "Профільне навчання старшокласників як

передумову їх професійного самовизначення" говорив завідувач майстерні художнього лозоплетіння, кандидат педагогічних наук Олександр Омелюк, а "Декоративно-ужитковий компонент фахової підготовки студентів спеціальності "Технологічна освіта" висвітлювала кандидат педагогічних наук Марія Олексюк, яка вона використала досвід роботи в майстернях художньої обробки матеріалів і технології виготовлення швейних виробів.

Змістовне інформаційне повідомлення "Професії деревообробної галузі" вчителі 30Ш отримали від завідувача майстерень ручної, механічної і художньої обробки деревини, кандидата педагогічних наук Віталія Цісарука. "Художня обробка металу: сучасний стан і перспективи розвитку" — тема виступу завідувача майстерні художньої обробки металів і навчальної кузні, старшого викладача Юрія Цимбалюка.

Кандидат технічних наук, завідувач лабораторії машинознавства, доцент кафедри Ростислав Гарматюк доповіддю "Інженерна освіта як запорука успішного працевлаштування" висловив спільне переконання учасників інформаційно-методичного семінару про важливість тематично спрямованої профорієнтаційної роботи серед старшокласників 30Ш і підкреслив спільний інтерес науковців ВНЗ і педагогів шкіл у забезпеченні

ефективності підготовки підрастаючого покоління до самостійного життя, де вищий заклад освіти та загальноосвітня школа мають виступати рівноцінними та рівноправними партнерами, наділеними однаковою мірою відповідальності.